

Esquerrà(ALDC, I, 147. *Esquerrà*)

SCAEVUS, LAEVUS i SINISTER eren els mots llatins per a designar la [mà] *esquerra*, dels quals només el darrer va sobreviure en el cat. antic (*mà sinistra*), substituït aviat per *esquerre*, *-a* (d'origen preromà, potser protobasc), de motivació tabuística i que és la base per al concepte 'el qui té habilitat amb la mà esquerra' i que predomina amb diferents sufixos: *esquerrà*, amb el sufix *-à* (< llat. *-ANU*), *esquerrer*, amb el sufix *-er* (< llat. *-ARIU*) i *esquerrot*, amb el sufix *-ot* (< llat. *-OTTU*), de caràcter diminutivofectiu, propi del Rosselló i que trobem també en una part de l'occità; en punts isolats es troba el mot simple *esquerre* (190), *esquerro* (131) i *esquierro* (137). *Surdo*, del cast. *zurdo* (< èuscar *zurr* 'grosset, vil'), s'estén pel valencià i parlars del Matarranya amb supervivents, aquí i allà, de la capa anterior, genuïna, *esquerrer*, sovint amb variació semàntica ('que va

pel mal camí', 'que es carrega els pesos a la banda esquerra'); també són de procedència castellana *socato* (190) (< cast. *zocato* 'esquerrà') i *curro*, pròpiament 'manc' (< *mancurro, interpretat com a compost de *man + *curro*, vg. mapa 88); l'alguerès *mangino* és tribut a l'italià *mancino* i *maninqueddo* deu ser un diminutiu hipocorístic del sard *manquinu* 'esquerrà', compost de *mancu* + sufix *-eddu* (< llat. *-ELLU*), que, amb metàtesi, ha donat *manquineddu*. El mall. *mengo* (81) podria ser resultat, segons Coromines, d'un encreuament de *manco* i *menys*.

Notem: 1) la pressió de l'adstrat cast. en valencià (*surdo*), de l'occità en el rossellonès (*esquerrot*) i del sard en l'alguerès (*maninqueddo*); 2) l'adopció dels mots forans així com el diminutiu que podria estar en relació amb l'impuls eufemístic donat al mot.

